

KIRŞEHİR'DE DULKADIRLI ADINI TAŞIYAN KÖYLER HAKKINDA BİLGİLER (Tarihi, Gelenek, Görenek, Örf, Adet, Geçim Kaynakları)

*Ahmet GÜNDÜZ**

ÖZET

Hazırlanan bu makale iki kısımdan meydana gelmektedir. **Birinci kısımda** Dulkadirli köyleri hakkında bilgi verildikten sonra Kırşehir'de bulunan Dulkadirli köyleri (olan Dulkadirli İnlı Murat, Dulkadirli Kara İsa, Dulkadirli Karşiyaka, Dulkadirli Yarımkale, Dulkadirli Hasöyük, Dulkadirli Kartalkaya)'nin tanıtımı yapılmıştır. Bunun yanı sıra Dulkadirli Eli (İli)'ni meydana getiren diğer oymakların ve boyların Kırşehir'de hangi köylere yerleştikleri de tespit edilmiştir. **İkinci kısımda** ise bu köylerin geçim kaynakları, yemek çeşitleri, düğün-evlilik adetleri, nazar değmesi, yağmur duası, halk inanışlarından gece tırnak kesmeme, kapı eşğinde oturmama vb. ölen kişiler ile ilgili adetler, hacı uğurlama ve asker uğurlama gelenekleri. Kısaca örf, adet, gelenek ve görenekleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca yapılan bu çalışma Dulkadirli köylerinden çekilen fotoğraflarla da desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırşehir, Dulkadirli köyleri, tarihi, gelenek ve görenekleri.

INFORMATION ABOUT THE VILLAGES DULKADIRLI IN KIRSEHIR

(History, Tradition, Custom, Customary, Piece, livelihoods)

ABSTRACT

This article consists of two parts. In the first part of this article, a brief information about the history of Dulkadirli in Kırşehir has been given. Dulkadirli villages are Dulkadirli İnlı Murat, Dulkadirli Kara İsa, Dulkadirli Karşiyaka, Dulkadirli Yarımkale, Dulkadirli Hasöyük, Dulkadirli Kartalkaya) have been presented. In addition, all the tribes and clans who settled and live in Dulkadirli Province have been determined. In the second part of this article, the customs of these tribes such as; source of living, the types of food, marriage customs and rites, evil eye, rain prayer, folk beliefs, customs related funerals, farewell ceremonies for pilgrims and soldiers. Briefly, some information have been given concerning customary traditions. This study have also been supported with the photos taken in the villages of Dulkadirli.

Key Words: Kırşehir, Dulkadirli villages, history, customs and traditions.

GİRİŞ

Kırşehir, Anadolu'nun ortasında bulunmaktadır. Ankara ve Kayseri gibi iki büyük şehir arasında, doğu-batı istikametinde ana yol üzerinde bulunmakta ve her yönüyle gelişmeye müsait bir coğrafi konuma sahip bir şehirdir. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Kırşehri olarak yazılan ve söylenen şehir Türkiye Cumhuriyeti devrinde Kırşehir olarak isimlendirilmiştir.

Türk insanının 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında kısa bir zaman dilimi içerisinde ele geçirilip iskan edilen yerlerden birisi de Kırşehir'dir. İskan konusuna baktığımızda, Selçuklu iskanlarını iki

* Yrd. Doç. Dr., Ahi Evran Ü. Eğt. Fak. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği. El-mek: ahmetgunduz23@gmail.com

kategoride değerlendirmek mümkündür. Mecburi iskan ve gönüllü (serbest) iskan. Mecburi iskanlarda devletin otoritesi ve sultanların iradesi söz konusudur. İskan edilecek unsurlar bu irade istikametinde belli bölgelere yerleştirilirdi. İkinci tür iskanlarda ise Selçuklu devri Anadolu'nun müslüman veya hıristiyan unsurlara emniyet ve güven telkin eden havası, bir çok ekonomik kolaylıkların olmasından dolayı Türk-islam aleminden ve Bizans topraklarında bulunan konar-göçerlerin kendiliğinden gelmesine neden olmuştur¹. Selçukluların aşiretleri Anadolu'ya iskan ederken büyük ve kuvvetli aşiretleri mümkün mertebe farklı parçalara bölerek birbirinden uzak yerlere iskan etmek suretiyle hem liderlerinin idaresi altında kuvvetli ve toplu bir etnik birliğin isyan etme ihtimalini ortadan kaldırmak, aşiret birliğinden milli birliğe gidecek yolu oluşturmak, boş olan arazileri iskan etmek hem de Selçuklu hanedanının menfaatini korumak istemişlerdir. Selçuklular döneminde uygulanan iskan siyasetinin Osmanlı devrinde de devam ettiğini, Kırşehir'deki boş arazilerin iskana açıldığı bilinmektedir. Hatta Kırşehir'deki aşiretler hakkında şu şekilde değerlendirmede bulunmak mümkündür. Harman yerinde her çeşit tahil tanesine rastlandığı gibi Kırşehir'de de her Türk boyundan hemen hemen bir tanesini görmek mümkündür. Bundan dolayı Kırşehir'de yaşayan insanları değerlendirdiğimizde, Akçakoyunlu, Yabancı= Yabanni, Karacakürt, Karakeçili, Haremeyn-i Şerifeyn, Dulkadirli, Ceritler, Köçekli, Yağmurlu Rışvan aşiretinden Mefkanlı=Müfikler ve Şeyh Belanlı=Şıhbıllar... gibi Türkmen aşiretlerinden/cemaatlarından birer parçayı Kırşehir'de görmek mümkündür².

İşte biz yapmış olduğumuz bu çalışmada Kırşehir'e yerleşmiş /yerleştirilmiş Türkmen aşiretlerinden bir tanesi olan Dulkadirli adını taşıyan boy ve Dulkadirli Eli (İli)'ni oluşturan diğer boy isimlerinden yola çıkarak kurulmuş olan köy isimlerini araştırdık. Bu araştırmayı yaparken sadece tarih açısından değil, gelenek, görenek, örf adet ve geçim kaynakları hakkında da bilgiler vermeye çalıştık.

A-TARİHİ

Dulkadirli Beyliği, 1337 tarihinden 1522 yılına kadar 185 yıl sürmüş bir Anadolu Türk Beyliğidir³. Arap tarihlerinin çoğunda Dulkadir, Tulgadir, eski Osmanlı Türk tarihlerinde Zulkadir şeklinde isimlendirilen bu beyliğin adı, XIV. Asırda teşekkül edip, Maraş ve Elbistan'da iki asra yakın hükümet sürmüş olan bir Türkmen hanedanının adıdır⁴. Harput'u elinde tutmuş, 1419'da Kayseri'yi, 1515'te Gaziantep'i egemenliği altına almıştır⁵. Dulkadiroğullarının başkenti Elbistan'dır.

Dulkadirli, XIV.asırdan XVI.Asrın ilk yarısına kadar Anadolu tarihinde mühim rol oynayan Oğuzların Bozok koluna bağlı bir Türkmen hanedanı. Anadolu'ya Hasan Dulkadir adlı bir beyin idaresinde gelen ve Dulkadirli beyliğinin çekirdeğini meydana getiren bu ilk grubun Maraş ve Elbistan arasındaki yaylalık bölgeye yerleştikleri ve daha sonra geniş bir alana yayıldıkları bilinmektedir⁶. Elbistan ve Maraş merkez olmak üzere Doğuda Harput'tan Batıda Kırşehir'e, Kuzeyde Bozok (Yozgat) ile Sivas'ın güneyinde Gemerek ve Gürün'den Hatay'a bağlı Hassa'ya kadar yayılan bölgede hüküm süren Dulkadirli Türkmenleri'nin başına geçen beyler sırasıyla şunlardır.

1. Zeyneddin Karacabey 1337-1353
2. Halil Bey 1353-1386
3. Suli (Sevli) Bey 1386-1398
4. Mehmet Bey 1398-1443
5. Süleyman Bey 1443-1454
6. Arslan Bey 1454-1466
7. Şahbudak Bey 1466-1468

¹ Osman Çetin; **Selçuklu Müesseseleri ve Anadolu'da İslamiyet**, İstanbul, 1981, s.92.

²Ahmet Gündüz; **Türkmen Yurdu Kırşehir, Tarihi, Aşiretleri, Cemaatları, Boyları**, Karam Yay. Çorum, 2006. (Biz bu eserde 63 adet aşiret-boy tespit etmiş durumdayız).

³ Yazar Yok; "Anadolu Türk Beyliklerinden Biri: Dulkadiroğulları Maddesi", **Yeni Hayat Ansiklopedisi**, C.II, Doğan Kardeş Yayınları, s.1088.

⁴ M.Halil Yımaç; "Dulkadirli Maddesi", **İslam Ansiklopedisi**, C.III, MEB Yay, 1963, s.654; Yazar Yok; "Dulkadirli El", **Türk Ansiklopedisi**, C.XIV, MEB.Yay, Ankara 1966, s.113; Yazar Yok; "Dulkadiroğulları Maddesi", **Meydan Laorusse Ansiklopedisi**, C.III, Meydan Yay.1970, s.901.

⁵ **Yeni Hayat Ansk.**, s.1088.

⁶ Yazar Yok; "Dulkadiroğulları Maddesi", **Berikan Tarih Ansiklopedisi**, C.III., s.296.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

8. Şehsuvar Bey	1468-1472
9. Alaüddevele Bey	1480-1515
10. Ali Paşa	1515-1522 ⁷

Dulkadiroğulları Osmanlı ve Memluk devletleri arasında bir tampon devlet durumundadırlar⁸. Bu beylik 1337-1399 arası 62 yıl Mısır-Suriye Memluk Devleti’nin uyuğu olmuş⁹, 1399-1515 arası 117 yıl Osmanlı Devleti’ne bağımlı olmuş, 1515-1522 arası 7 yıl da Osmanlı valisi olarak yaşamışlardır. Ülkede ilk önce Memluk, sonraları ise Osmanlı paraları kullanılmıştır¹⁰. Dulkadiroğulları arada bir Mısır Memluklarının nüfuzuna geçmekle birlikte Osmanlı tab’iyetinden çıkmamışlardır. Hatta Osmanlı hanedanı ile içli-dışlı olmuşlar ve Osmanlı padişahlarının ana tarafından hanedanlarını teşkil etmişlerdir¹¹.

Dulkadirli topraklarının başlangıçta Memluk, sonra Memluk-Osmanlı, en sonunda da Memluk-Osmanlı Safevi gibi büyük devlet-lerin arasında bulunması bu beyliğe küçük bir devlet niteliğini vermiş, bu yüzden bu devletlerin ilişkilerinde önemli roller oynamış fakat bağımsız bir beylik haline gelememiştir¹². Yavuz Sultan Selim döneminde beyliğin başına getirilen Şehsuvaroğlu Ali Bey, 1516 Mercidabık, 1517 Ridaniye seferlerine bizzat katılmıştır. 1519’da Celali isyanlarına adını veren Bozoklu Celal ve 1521’de Şam valisi Canberdi Gazali isyanlarının bastırılmasında rol oynamıştır. Ali Bey’in bu başarılarını kıskanan, isyanları bastırmakla görevli Ferhat Paşa, Kanuni’den aldığı ferman gereği 1522 tarihinde Tokat Artukova’da oğulları ile birlikte Ali Bey’i katletmiştir. Katledilen Ali Bey, Yavuz Sultan Selim’in İran ve Mısır seferlerinde cidden büyük hizmetlerde bulunmuş bir kişidir¹³. Ali Bey’in öldürülmesinden sonra Dulkadirli ülkesi Osmanlı topraklarına katılarak Maraş merkez olmak üzere bir eyalet haline getirilmiştir¹⁴. Eyaletin adı kaynaklarda Osmanlı döneminden önce bölgeyi idaresinde bulduran Dulkadir beyliğine izafeten Dulkadir veya Dulkadriyye bazen de Farsça’nın tesiriyle Zülkadr veya Zülkadriyye olarak geçmektedir. XVII. Yüzyıldan sonra buraya merkezi olan Maraş’tan dolayı Maraş Eyaleti denilmiştir. Ayrıca XVI. yüzyıla ait bazı kaynaklarda bu eyalet için bölgede Dulkadirli adıyla konargöçer büyük bir Türkmen teşekkülünün yaşamasından dolayı Türkmen vilayeti adı da kullanılmıştır¹⁵.

Elbistan ve Maraş taraflarında yerleşmiş bulunan ve Oğuzların Bozoklu kolundan bulunan Dulkadir Türkmenleri şecaat ve cesaretleriyle tanınmışlardır. Bunlar birçok siyasi cereyanlardan faydalanmasını bilmişler ve bir beylik kurma yolunda reisleri Zeyneddin Karaca et-Türkmanî idaresinde Bozoklu ve Ağaç-eri Türkmenlerini çevrelerine toplayabilmişlerdir¹⁶. Kuruluşundan itibaren de Eretna beyliği ile mücadele ederek topraklarını genişletmeye çalışmıştır¹⁷.

1479 tarihinde Dulkadiroğullarının başına Fatih tarafından Şehsuvar Bey getirilmişse de Memluklar Şahbudak Beyi tayin etmişlerdir. Osmanlılar bunun üzerine Şehsuvar’ın diğer kardeşi Alaüddevele’yi 1479 tarihinde Dulkadiroğullarının başına getirmiştir¹⁸. Fatih döneminde Alaüddevele’ye dirlik olarak Kırşehir’de verilen yerlerin adı şu şekildedir:

“Kızılcaköy, Mucur, Salanda, Ortaköy, Koçac, Hüseyinabad nahiyesine tabi Perçan Yatankavağı, Sofular, Kavurgalı, Saruhoca, köyleri, Budaközü nihayesinde Öyük, Üç Karaağaç köyleri ve Bey Kışlası, Yassıviran, Tapan, Kavukağaç, Ebeguli, Lodran, Çarık, Üç Orgun, Tahir Kara

⁷ Yeni Hayat Ansk., s.1088.; Berikan Tarih Ansk., s.298.

⁸ Berikan Tarih Ansk., s.297-298.

⁹ İ.H.Uzunçarşılı; Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal, Ankara, 1988, s.132.

¹⁰ Yeni Hayat Ansk., s.1088.

¹¹ Berikan Tarih Ansk., s.297-298.; Meydan Larousse Ansk., s.902.

¹² Türk Ansk.; s.116.

¹³ İ.H.Uzunçarşılı; Osmanlı Tarihi, C.II, Ankara, 1998, s.309; R. Yınanç; "Dulkadiroğulları Maddesi", T.D.V.İ.A, s.555-556.

¹⁴ R.Yınanç; "Dulkadiroğulları Maddesi", T.D.V.İ.A, s.555-556.

¹⁵ İlhan Şahin; "Dulkadirli Eyaleti Maddesi", T.D.V.İ.A, C.IX, s.552.

¹⁶ Kemal Göde; Eretnalılar (1327-1381), Ankara, 1994, s.47.

¹⁷ Daha fazla bilgi için bkz. K. Göde ; age., s.48,72,84,104,114, Yaşar Yücel; Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar, Eretna Devleti, Kadı Buhraneddin Ahmet ve Devleti, Mutahharten ve Erzincan Emirliği, Ankara, 1989, s.9.

¹⁸ İ.H.Uzunçarşılı; Osmanlı Tarihi, C.II, s.142-143.

Talı, Kova Ağaç, Kırmide, Gölhisar, Seracak, Horka, Hatip mezreaları, Cısr-i Sahip, Kızılöz, Aksenir, Malya, Semiryan, Alpi, Öşürlü Yüzü, Evrenderesi, Kolpak, Araklu, Gömlen, Yaylacık, Bekinli, Darıözü, Gümüşcek, Ağöyük nahiyelerinde muhtelif araziler kışlak ve yaylakları ile Varsak aşiretleri de dahil olmak üzere 25.000 akçelik tumardır"¹⁹.

Timur, 1402 Ankara Savaşı'nı kazandıktan sonra geri dönüşü esnasında beraberinde kendi soydaşlarıyla birlikte bir kısım Bozoklu Türkmenini de beraberinde götürmüştür. Bu olaydan sonra Memluklar ve Karamanoğulları arasında bir ittifak yapıldığından dolayı Dulkadiroğulları bir cendere içine düşmemek için Osmanlılarla ittifak yapmışlardır. 1402 yılından sonra yapılan bu ittifak sonucunda Bozok yöresinde bulunan Çandırılı kasabası, Kozanköy ve Budaközü kazasının idari sahasında bulunan Bey Kışlası'na Dulkadirli Beyler yerleştirilmişlerdir. Dulkadirli illeri ile Çukurova yöresinde yaşayan pek çok Türkmen aşireti de Osmanlılarla-Karamanlılar arasında bulunan ve tampon bölge durumunda olan Kırşehir-Yozgat (Bozok) civarındaki Moğollardan²⁰ boşalan köylere yerleşmişlerdir²¹. Türkmen göçebeleri arasında hâkimiyetini en uzun sürdüren Dulkadirli İli'dir. Timur'un 1402 Ankara Savaşı sonrası Anadolu'dan Horasan, İran ve Azerbaycan'a götürdüğü bu göçebeler arasında Dulkadirli İli Türkmenleri de vardı. Safevi Devleti'nin kuruluşunda da rol oynayan bu İran Dulkadirliilerine İran kaynaklarında Zulkadr ve memleketlerinde de Zülkadriyye denilmektedir. Çeşitli zamanlarda meydana gelen Osmanlı iskan hareketleri sonucunda Dulkadirli bey ve oymakları Yozgat ve Ankara yörelerine yerleştirildiler. Osmanlı tahrir kayıtlarına göre Anadolu da üç Dulkadirli topluluğu vardı. Maraş Yörükleri ve Maraş Türkmenleri, Bozulus Dulkadirliileri ve Dulkadirli İfrazı (ayrılması). Resmî İran tarihi bunlara dördüncü olarak Timur'un doğuya sürdüğü 12 oymaktan ibaret İran Dulkadirliilerini de eklemektedir²².

Bu dört koldaki boy ve oymakların başlıcaları şunlardır.

1. Maraş Yörükleri (Maraş Türkmenleri) veya Ana Dulkadir Kolu:

XVI-XVII. Yüzyıllarda Maraş beylerbeyliğine vilayet-i Türkmen denilmesine sebep olan Dulkadirliiler, Kanuni Sultan Süleyman çağında 24 sağ kol + 24 sol kol olmak üzere 48 boya ayrılıyor ve bir ulus (İl) sayılıyordu.

¹⁹ Ahmet Dulkadiroğlu; **Kırşehir ve Yöresinin Kavmi Yapısı Dünden Bugüne Dulkadiroğulları**, Ankara,2002,s.198.

²⁰ Bu Moğollara Kara Tatarlar adı verilmektedir.

²¹ İsmail Uçakçı; <http://www.dulkadiroglu.org/?p=28=more-28>

²² Yazar yok; "Dulkadiroğulları Maddesi", **Meydan Larousse Ansk**, C.III, s.901.; **Türk Ansk.**,s.113

1. Koyuncu
2. Anamaslı
3. Dokuz veya Dokuzlu
4. Cerid
5. Akçakoyunlu
6. Kızıllı
7. Güvenciyan
8. Avcı
9. Eymürlü
10. Döngellü
11. Gurbetan (Abdallar)
12. Kara Yıvalı
13. Afşar
14. Çimelü
15. Alçı
16. Çağırkanlu
17. Gündeşlü
18. Tecirli
19. Küşnelü
20. Kargın
21. Erdemlü
22. Musahacılı
23. Koçlu
24. Çiçeklü
25. Kıllu
26. Peçenek
27. Karacılı
28. Ağcalı
29. Dolulu
30. Bozkoyunlu
31. Çepni
32. Köçersütük
33. Yormuk
34. Elbeğlü(Maraş)
35. Mehmatlu
36. Hacılı
37. Köçeklü
38. Şam Bayadı
39. Karaca Araplu
40. Araplu
41. Beğ Döğörlü
42. Kargaçlu
43. Kaçarlu
44. Dağı Şeyhli
45. Dadalı/Tatalu
46. Ali Göranlı
47. Tekellü
48. Kılıçlu

2- Bozulus Dulkadirli: H. 947 (1541) tarihli Diyarbakır tahrir defterinde belirtilen Dulkadirli ulusunun (İli'nin) oymakları:

1. Cerid
2. Sultan Hacılı
3. Avşar
4. Kürt Mehmatlu
5. Bekir Hacılı
6. Tokuzlu
7. Köçeklü
8. Köşker
9. Anamaslı
10. Küşne
11. Acı
12. Çemelü
13. Şeyh Mahmutlu
14. Şam Bayadı
15. Karaca Araplu
16. Kargaçlu
17. Beğ Döğörlü
18. Araplu
19. Alçı
20. Döngellü
21. İmir
22. Kızıl Koçlu
23. Gündeşlü
24. Ali Göranlı
25. Çağırkanlu
26. Kum kum
27. Tekelü
28. Dalkoç
29. Karkın
30. Erdemlü
31. Musacalu
32. Koçlu
33. Çiçeklü
34. Çoğunlu
35. Kıllu
36. Karacılı
37. Ebe görklü
38. Ağcalı

3- Dulkadirli İfrazı: Bu bey ve oymaklar, Maraş Dulkadirli Eli'nden Osmanlıların Halep'in doğusundan Fırat boyuna ve Rakka bölgesine yerleştirdikleri göçebelendir. Bu bölgenin sıcağından bunalarak sık sık Ankara, Karaman hatta Kütahya bölgelerine kaçıp saklanmışlardır. Dulkadirli İfrazı olarak mühime defterinde anılan bey ve oymakların başlıcaları şunlardır.

1. Çalıklu
2. Döngellü
3. Ulaşlı
4. Develü
5. Kebelü
6. Çanakçılı

7. Emirzeoğlu	28. Salarlu
8. Dağlı	29. Tatlu
9. Adamcıl	30. Güvencelü
10. Aydınlu	31. Kuşlu
11. Okçulu	32. Alçı
12. Tecirlü	33. Kılıçlı
13. İvacıklı	34. Kazulu (Kazlı)
14. Çakal Demircülü	35. Abdallu
15. Bostancı	36. Küçük Abdallu
16. Tutşır	37. Keke Hacı
17. Akçakoyunlu	38. Dimleklü
18. Üsküdar	39. Bozkoyunlu
19. Cerid	40. Heltelü
20. Kedislü	41. Küreci
21. Kaçulu	42. Bulanıklı
22. Karaabalu/ Karahabalı	43. Andurunlu
23. Karahacılı	44. Elbeğioğlu
24. Köse Yakuplu	45. Bayezid oğlu
25. Şarklı	46. Karaşeyhlü
26. Mamalu	47. Musacalu
27. Hacı Ahmetli	48. Karacalu

4- İran Dulkadirliileri: 1403'te Timur tarafından Anadolu'dan götürülen Rumlu, Tekelü, Ustaçlı, Şamlu, Karakoyunlu, Avşar gibi asi göçebe uluslardan olup Dulkadirli (Maraş) bölgesinden sürüldükleri anlaşılıyor. 1515'de Yavuz Sultan Selim'in Dulkadirli Beyliğini ortadan kaldırması ve son Dulkadir hakimi Alaüddevlle Bozkurt'un oğlu Kırşehir beyi, Kör Şahruh'un oğulları Mehmet, Mirza, Ali ve Ahmet kardeşler ile birlikte Maraş-Elbistan bölgesinden 10.000'den çok Dulkadirlinin İran'a kaçtığı ve Azerbaycan Halhal – Tarım vilayetinde han olan Dulkadirli Mehmet Han ile birlikte sünniligi tekrar benimseyip, 1534'de Kanuni Sultan Süleyman'a Sultaniye'de itaat ederek 1535'de yeni Erzurum eyaletine gelerek buraları şenlendirdikleri biliniyor²³.

XVII. yüzyılda Dulkadir eyaleti Maraş, Malatya, Antep ve Kars olmak üzere 4 sancaktan meydana gelmektedir. XVIII. Yüzyılda da yine aynı sancaklardan meydana gelen Dulkadir eyaleti, XIX. Yüzyılda önemli bir takım idari değişikliklere uğramıştır. 1831'de Maraş, Malatya, Samsat ve Gerger'den meydana gelmekte, buna karşılık daha önce eyalete bağlı olan Antep ve Kars buradan ayrılmıştır. Dulkadir eyaleti Tanzimatın ilanından sonraki idari düzenlemelerde statüsünü tamamen kaybetmiştir. Nitekim XIX. Yüzyıl ortalarına eyaletin merkezi olan Maraş bir sancak olarak Adana eyaletine bağlıdır. Maraş sancağı 1867 yılındaki idari düzenlemeyle Halep vilayetine bağlanarak, Dulkadir eyaletinin idari statüsü ortadan kaldırılmıştır²⁴. Dulkadiroğullarının en kuvvetli hükümdarı olan Alaüddevlle Bey'in yönetimi döneminde evlatlarından Süleyman beyi Bozok'a, Durak beyi Adıyaman'a, Şahruh beyi ise Kırşehir'e sancak beyi olarak atamıştır²⁵.

Günümüzde Kırşehir'de Dulkadirli adını taşıyan 6 adet (*ki bunlar Dulkadirli İnli Murat, Dulkadirli Kara İsa, Dulkadirli Karşyaka, Dulkadirli Kartalkaya ve Dulkadirli Hashöyük*) köy bulunmakla beraber Kanuni döneminde 24 sağ kol 24 sol koldan toplam 48 boya ayrılmakta ve bir ulus (İl) sayılmaktadır.

²³ **Türk Ansk**, s.113-114.

²⁴ İ. Şahin; "Dulkadirli Eyaleti", **T.D.V.İ.A.**, s.553.

²⁵ A. Dulkadiroğlu; **age**.

İşte bu İl'in içinde bulunan boy isimleri ile Kırşehir'de bulunan köy isimleri şunlardır. Cerid, Avcı, Gurbetan (Abdallar), Çimelü, Çağırkanlı, Kargın, Çiçekli, Mehmatlu, Köçekli, Araplı, Çağınlı, Emirzeoğlu, Okçulu, Kabaabalı, Mamalı, Hacı Ahmetli adını taşıyanlar ilk etapta tespit ettiklerimizdir.

1-**Abdallar**: Abdallar kendilerinin Türkmen olduklarını, Pir Sultan Abdal'ın soyundan geldiklerini söylemektedirler. Horasan'dan Anadolu'ya geldiklerinde önce Çukurova'ya, oradan Orta Anadolu'ya Yozgat ve Çorum'a kadar uzanan yerlere yerleşmişlerdir. Kırşehir Abdallarının nerelerde yaşadıklarına dair farklı görüşler vardır. Keskin, Temirli, Kırtıllar ve Kırgı adındaki yerleşim yerlerinde yaşamaktadırlar. Diğer bir görüş ise Kırşehir'e bağlı Yağmurlu adını taşıyan köylere yerleşmişlerdir. Kırşehir merkezde ise Bağbaşı mahallesinde yaşamaktadırlar. Bahsi geçen yerlerin dışında Kırşehir Çiçekdağı, Yozgat Yerköy, Nevşehir'in Kozaklı ilçesine bağlı Kara Hasanlı köyü ile Dereköy ahalisi Abdal olarak bilinen köylere sahiptir. Neşet Ertaş, Çekiç Ali, Ekrem Çelebi tanınmış halk müziği sanatçıları olup aslen Abdallardır²⁶.

2-**Ağcakoyunlu**; Kaçar boyunun Ağcakoyunlu obası Anadolu'daki büyük Ağcakoyunlu oymağının bir kolundan başkası değildir. Dulkadir İli'ni teşkil eden en kuvvetli boylardan biridir. Bunlar Kırşehir'in Avanos²⁷ kaza ve köylerinde dağınık bir şekilde bulunmakta olup, halk ağzında Ağcayönnü veya Akçakoyunnu adlarıyla şöhret bulmuştur. Ağcayönnü adıyla günümüzde Avanos kazasının Buruncuk ve Topaklı köylerinde meskûndurlar. Önemli bir kısmı da Yozgat'ın Boğazlıyan kazasına dağılmışlardır²⁸.

3-**Araplı**: Kırşehir'de Araplı adında iki köy bulunmaktadır. Bunlar Osmanlı kaynaklarında Araplı-ı Atik ve Cedit olarak geçerler. Günümüzde Yeni Doğanlı ve Eski Doğanlı olarak bilinmektedirler. XVI. Yüzyılda Dulkadirli Türkmenlerine bağlı Maraş yörüklerine tabi Araban (Araplar) tairesi bulunmaktadır²⁹.

4-**Avşar**: XVI. Yüzyılda Dulkadirli İli'ni meydana getiren oymaklardan biridir. Günümüzde Kırşehir'in Mucur ilçesine bağlı iki adet Köpekli (Büyük Köpekli ve Küçük Köpekli) adını taşıyan köy bulunmaktadır ki kaynaklarda Köpekli adı Avşarlar arasında geçmektedir³⁰.

5-**Ceridler**: Kırşehir'de Cerid beylerinin köyü olan Hamit köyünden başka diğer köy isimleri şunlardır. Çebişli, Bebli, Kızıl Osmanlı, Tokazlı, Ayvalı, Kel İsmail Uşağı, İğdeli ve Göçbeğli. Bunlar Ceridler tarafından kurulan köylere sahiptir³¹.

6-**Çağırkanlı**: Kırşehir Kaman ilçesine bağlı Çağırkan köyü bulunmaktadır³².

7-**Çepni**: Hacı Bektaş ilçesinin ilk sakinleri Çepnilerdir. Ayrıca Kırşehir Çiçekdağı ilçesine bağlı Çepni adını taşıyan bir köy bulunmaktadır³³.

8-**Çiçekli**: Kırşehir Çiçekdağı ilçesine bağlı Çiçekli köyü³⁴.

9-**Çimeli**: Kırşehir'e bağlı Çimeli köyü³⁵.

10-**Kaman**: Kırşehir'in ilçesi Maraş eyaleti Dulkadir kazasında Kamanlı cemaati³⁶.

11-**Mehmatlu**: Kırşehir'de köy adı. Dulkadirli (Bozulus) bağlı³⁷.

12-**Karkın**: Kırşehir'in Kaman ve Mucur ilçeleri çevresindeki Karkın, Karkın Meşe, Karkın Kızıközü, Karkın Selimağa, Karkın Yenice köyleri³⁸.

²⁶ Ahmet Gündüz; **Türkmen Yurdu Kırşehir (Tarihi, Aşiretleri, Cemaatları, Boyları)**, Karam Yay, Çorum, 2006, s.60-66.

²⁷ Avanos **eskiden Kırşehir'e** bağlıydı.

²⁸ A. Gündüz; **age.**s.66-67.

²⁹ A. Gündüz; **age.**,s.70-72.

³⁰ A. Gündüz; **age.**,s.72-74.

³¹ A. Gündüz;**age.**,s.94-98.

³² A. Gündüz;**age.**,s.99.

³³ A. Gündüz;**age.**,s.104.

³⁴ A. Gündüz;**age.**,s.105.

³⁵ A. Gündüz;**age.**,s.105-106.

³⁶ A. Gündüz;**age.**,s.126.

³⁷ A. Gündüz;**age.**,s.127-130.

³⁸ A. Gündüz;**age.**,s.135.

13-**Köçekli**: Kırşehir'de Polatlı, Halaçlı, Hamza Bey, Zalim Ali, Ömer Uşağı, Korkorlu, Göllü Höyük ve Yeni Yapan köylerinde yaşamaktadırlar³⁹.

14-**Mamalı**: Dulkadirli İfrazına aittirler. Mamalı aşireti Kırşehir'de Akbıyıklı, Çuyuklar, Hacıoğlu, Haydarlı, Duracalı, Tatırlı, Alımpınarı, Köseli, Gök Ahmetli, Melmeler, Engizoğlu, Yalak ma'a Uğurlu köylerinde sakindirler⁴⁰.

15-**Okçulu**: Dulkadirli İfrazına dâhildirler. Kırşehir Çiçekdağı ilçesinin Avanoğlu, Acı, Alanköy, Konurkale, Bozlu, Melemker ve Çökelek köylerinde meskûndurlar. Günümüzde Melemker (Ocakbaşı) Kırıkkale İli Delice ilçesine bağlı, Çökelek köyü ise Avanoğlu köyünün bir mahallesi olarak geçmektedir⁴¹.

16-**Hacı Ahmetli**: Kırşehir Çiçekdağı ilçesine bağlı Yukarı Hacı Ahmetli, Orta Hacı Ahmetli ve Aşağı Hacı Ahmetli adında üç köy bulunmaktadır ki bu köylerde yaşayanlar Tülek aşiretindedirler. Tüleklerin yaşadığı diğer köyler ise İbikli, Timurlu, Hacı Hasanlı, Hacı Duraklı, Kırdök ve Beşiklidir⁴².

17-**Kabahabalı**: Dulkadirli İfrazına bağlı olan Kabahabalı adını taşıyan bir köy adı Kırşehir'de bulunmaktadır. Kırşehir Kaman ilçesine bağlı olan Kabahabalı (Kabaabalı) köyü Boynu İncelü Türkmenleri içerisinde gösterilmektedir. Boynu İncelü aşiretinin yerleştiği diğer köyler Kaman'da Meşeköy, Tepeköy, Savcılı Büyük Oba, Savcılı Bağbaşı, Savcılı Ebeyit, Savcılı Kışla, Savcılı Kurutlu, Savcılı Meryem Kaşı, Toklumen, Uzun Ali Uşağı, Savcılı Dokuz adını taşımaktadırlar⁴³. Savcılı Dokuz köyünün toprakları Hirfanlı baraj gölünün içerisinde kaldığından dolayı günümüzde bu ismi taşıyan köy bulunmamaktadır.

Dulkadiroğullarından Alaüddevlle Bozkurt Bey Kırşehir'de Ahi Evran Camiini, Şehsuvar oğlu Ali Bey ise Hacı Bektaş ilçesinde Balım Sultan türbesini yaptırmıştır⁴⁴.

Alaüddevlle Bozkurt Bey'in Kırşehir merkezde yaptırdığı türbe-zaviye'nin 3 satırlık kitabesi vardır.

"Fî eyyamı es-Sultan el-Muazzam Mehmet Han

Bin Murad han amere Alaüddevlle bin Süleyman Beg.

Senete Sitte ve Semanin ve Semane Miete (886-1481).

*(H.886-M.1481 yılında Murad Han oğlu Ulu Sultan Mehmet Han devrinde Süleyman Beyoğlu Alaüddevlle imar etti)"*⁴⁵.

Tek minareli olan yapı 1972 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce restore edilerek cami olarak hizmet vermektedir. Restorasyon öncesi mütevazı bir yapı olduğu eski resimlerinden anlaşılmaktadır⁴⁶. Hacı Bektaş ilçesinde Şehsuvaroğlu Ali Bey'in 1516'da yaptırdığı Balım Sultan türbesidir.(1516).

Dulkadiroğullarının yaptırmış olduğu eserler sadece bunlar olmayıp Dulkadirli İnli Murat köyünde Kara Yusuf İni köyü camii, İğdecik köyü camii ve Kaman ilçesi Sofular (Aydınlar) köyü camii de yaptırmışlardır⁴⁷. Dulkadirli İnli Murat köyündeki cami 1520 tarihinde Alaüddevlle tarafından yaptırılmıştır. Bu cami daha sonraları yaklaşık bir asır sonra köye yerleşen evlatlarından Hacı Yusuf tarafından yeniden yaptırıldığı/tamir edildiği tahmin edilmektedir. Söz konusu olan cami 1966 tarihinde Dulkadirli Arslan Bey ve amcaoğlu Cahit Bey tarafından temelden yıktırılarak yeniden

³⁹ A. Gündüz,**age.**,s.148.

⁴⁰ A. Gündüz,**age.**,s.174

⁴¹ A. Gündüz,**age.**,s.178-180

⁴² A. Gündüz,**age.**,s.197

⁴³ A. Gündüz,**age.**,s.89-90

⁴⁴ Yazar yok;"**Berikan Tarihi Ansiklopedisi**, C.III, s.298.

⁴⁵ Hamza Gündoğdu; **Dulkadirli Beyliği Mimarisi**, KTB Yay. Ankara,1986, s.69.

⁴⁶ Mehmet Göktürk; **Tarihi ve Anıtları ışığında Kırşehir Mezar Taşları (Mezardaki Hayatlar)**, Kırşehir Belediyesi Yay. No:7, Ankara, 2008, s.65; Cevat Hakkı Tarım; **Kırşehir Tarihi**, Kırşehir, 1938, s.114.

⁴⁷ Dulkadiroğlu;**age.**,s.206-207,210.; Dulkadirli İnli Murat ve Sofular (Aydınlar) köylerinde bulunan camilerin fotoğrafları için ekler kısmına bkz.

yaptırılmıştır. Cami önündeki mezarlıkta Dulkadirli aile mezarlığında da görülmeye değer mezar sütunları vardır⁴⁸.

Dulkadirli İnli Murat köyünde bulunan ve günümüzde yer altı şehri olarak anılan fakat gerçekte Hitit hapishanesi olarak bilinen **bezirhane** bulunmaktadır. Buranın bir **manastır** olduğu da söylenmektedir. Beş katlı olduğu bilinen bu yer altı şehrinin ancak iki katına şimdilik inilebilmektedir⁴⁹. Bizim burada bizzat yerinde yaptığımız araştırmaya göre bu yer altı şehrinin erken hristiyanlık dönemi eserlerinin bol miktarda görüldüğü yer olan Nevşehir’de Ürgüp, Avanos ve diğer ilçelerinde görülen yer altı şehirleriyle bağlantılı olduğu görülmektedir. Bu yer altı şehrinin bir benzeri de Kırşehir’in Mucur ilçesinde bulunmaktadır.

B- GELENEK, GÖRENEK, ÖRF VE ADETLERİ, GEÇİM KAYNAKLARI⁵⁰

1- Evlenme/Doğum törenleri ve bunlara bağlı adet ve inanmalar

Oğlan çocuğu evleneceğini ve beğendiği kızı en yakın arkadaşına söyler o da gidip ailesine haber verir. Bu verilen bilgi üzerine oğlan çocuğu ailesi kızı görmeye gider, kız ailesinin ağzı aranır, kızı vermeye niyetli olup olmadıkları anlaşılır. Eğer kızı vermeye niyetlilerse biraz başlangıçta naz ederler. Ama sonra oğlan evine haber göndererek buyurun gelin derler, genellikle evlilikler görücü usulü ile olur. Yakın akraba evlilikleri yani amca oğlu, dayı oğlu, hala oğlu, teyze oğlu ile evlenmeler günümüzde de var ama eskiden daha fazla imiş.

Kız istemede başlık parası vardır. Başlık parası elden verilmez, zarf içinde minder veya yastık altına bırakılır. Parayı alıp içerde bakarlar, az ise kavga çıkar. Eğer başlık parası fazla verilmişse bir kısmı oğlan tarafına yol parası olarak geri verilir.

Düğüne davet edilenler yakınlık derecesine göre hediyeli olarak gelirler. Düğün zamanı oğlan tarafı kız tarafının yemek ihtiyacını karşılamak için “**baş eti**” adı verilen hediye yani koyun götürür. Düğün evine giderken; kız evine kızın yakınları genellikle kızın yeni evine ufak eşyalar götürürler bunlar halılar, danteller, çiçekler, yolluklar gibi. Fakat çok yakın akrabalar kız evinin daha önce alınmasını istediği şeyleri alıp getirirler. Bu adet bu köylere has bir adettir. Kız evi, kızın akrabalarına düğünden önce alınacak eşyaları söylerler. Erkek düğünlerinde ise düğün evine hediye götürülmez ama okuntu denilen para yardımı yapılır.

Oğlan evine, kız tarafı hayırlı olsuna geldiklerinde hediyeleri ile birlikte gelirler. Düğünlerde sağdıç bulundurma adetleri vardır.

Düğünlerde bayrak asma vardır. Bayrak asmadan önce bayrak çerezi hazırlanır. Hoca tarafından dua edilir. Dua bitince hazırlanan çerez gelen misafirlere dağıtılır. Bayrak düğün evinin damına asılır. Tepesine de elma, telek veya ayna takılır. Düğüne davet edilirken şeker dağıtılarak davet edilir. Buna okuntu adı verilmektedir. Günümüzde ulaşamadıkları akraba ve konu komşunun duyması için belediye hoparlöründen ilan yapılır. Düğüne icabet edenler eskiden büyükbaş veya küçükbaş hayvan getirirlerdi. Günümüzde ise para, altın v.s. getirirler.

Eskiden yapılan evliliklerde beşik kertme âdeti de varmış. Bu adet günümüzde bulunmamaktadır. Düğünlerde gelini ağlatmak için kına gecesinde “*yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar, kınayı getir ana, emmi oğlum yok mu ola*” gibi türküler söylenirdi. Kına tepsisine kına

⁴⁸ Dulkadiroğlu; **age.**, s.206-207.

⁴⁹ Yer altı şehriyle ilgili fotoğraflar için ekler kısmına bkz.

⁵⁰ Bu başlık altında verilen bilgiler Dulkadirli Karşıyaka köyünden; İsa YABANERİ, YAŞ, 45. İlkokul mezunu, Dulkadirli Kartalkaya köyünden; Hacı Ahmet YABANERİ, Yaş, 45. İlkokul mezunu, Dulkadirli Karşıyaka köyünden; Mehmet Ali YABANERİ, Yaş, 65. İlkokul mezunu, Murat Sungur, Yaş 43, İlkokul mezunu, Dulkadirli İnli Murat köyünden; Hasan ÖZDEMİR, Yaş,70. Şair, Dulkadirli Hasöyük köyünden; Haydar Maraş, Yaş, 46, İlkokul mezunu, Hayrettin Maraş, Yaş 50, İlkokul mezunu olan kişilerden alınmış ve adı geçen köylerde hemen hemen herkesin sahip olduğu, bildiği bilgilerdir.

özenir, etrafına mumlar dikilerek yakılır, yukarıda belirtilen türküler söylenerek tepsiyi gelinin başında çevirirlerdi. Gelinin sağ avucuna bahşiş koymadan kına yakılmaz.

Gelin kız evden çıkmadan önce erkek kardeşi tarafından beline kuşak bağlanır buna kardeş kuşağı adı verilir. İki kez bağlanıp çözülür, üçüncüde bağlanıp bırakılır. Kuşağı bağlayan kişi dua okur. Gelin evden çıkarken damat tarafı kızın amcasına, dayısına, büyük kardeşine yolluğunu verir. Onlarda almış oldukları bu yolluğu gelin kızın çeyizine eklerler. Gelin evden çıkmadan önce sandığa oturma, kapı tutma gibi adetleri de vardır. Bunu kız tarafı yapar. Oğlan tarafı ise gelin kızı almak için para verirler. Alınan bu parayı gelin kıza değil, kapıya açmayan kıza verirler.

Gelin kızı baba ocağından aldıkları vakit ilk önce mezarlığa götürürler damat gelin araçtan inmeden dua ederler gelin yeni evinin kapısına gelince dua okunarak arabadan indirirler.

Gelin arabadan inmeden önce kayınvalide ile kayınpedere güreş tutturulur. Gelinin yeni evinin önüne geldiğinde bereketiyle gelsin anlamında üzerine (kafasına) buğday, şeker, bozuk para karışımı çerez serpilir, babasının evine dönüşü olmasın diye testi kırılır. Akıllı olsun diye kuzu postundan geçirilir, çivi gibi sağlam olsun anlamında kapının eşiğine çivi çaktırılır. Evin içerisine girdiklerinde ağzı her zaman tatlı olsun diye şerbet içirilir. Kendilerine şerbet verene gelinle damat bahşiş olarak bir miktar para verirler. Dulkadirli'de duvak açma töreni bulunmaktadır. Düğünün ertesi günü *gelin çay demleyerek akrabalarına götürür ve duvak açmaya davet eder*. Onlarda bunun karşılığında geline hediye vermek için duvak açmaya (kâkül kesme) gelirler. Duvak açmadan önce gelinin yüzü kibleye çevrilir, dua okunarak oklavayla gelinin duvağı açılır. Oklavayı erkek çocuğun eline vererek gelinin başında dolandırılır. Hediyeler verilerek töreni bitirirler.

Gelinlerin hazırladıkları dürü bohçası vardır. Kız tarafından erkek tarafına gelir. Damadın amcası, halası, teyzesi, dayısı kısaca tüm akrabalarına verilir. Dürü bohçasında bulunan malzemeler: Namazlık, patik, çorap, gömlek, yazma, havlu v.b. eşyalardır.

Düğünlerde Kelle, Tura, Sin Sin, Cirit ve Halay türü oyunlar oynanırdı. Bu oyunlardan cirit oyunu günümüzde oynanmaz.

Kelle Oyunu: En az 5 ya da 6 kişilik grup sıraya dizilerek en öndeki değişik figürlerle hareketler yaparak oynar. Bu oyunculardan biri yönetici olur. En son yönetici üzerine yürünerek oyunu bitirirler.

Tura Oyunu: Karşılıklı iki kişi tarafından oynanan bir oyundur. Ellerinde kalın organlarla bacaklara vurularak oynanan bir oyundur. Kendine has kuralları vardır. Sağlık açısından pek elverişli değildir⁵¹.

Sin Sin Oyunu: Akşamları büyük bir ateşin etrafında kalabalık gruplar arasında oynanan bir oyundur. Şakacıktandan da olsa şiddet içeren bir oyundur. Bu oyunların tümü Kırşehir yöresine has müzikle oynanır.

Günümüzde kız kaçırma yolu ile evlenmelere az da olsa rastlanır.

Taze gelinler gittikleri yerde gelinlik yaparlardı yani konuşmazlardı. Kayın babasının, kayın biraderinin yanında yemek yemez, oturmaz, çocuğuna sahip çıkmaz, kucağına almaz, sevemez, konuşmaz, kafasını yerden kaldırmaz, kahkahalar atarak gülemezlerdi.

Düğünlerde Yeşillim, Asiye, Limi Limi Ley gibi türküler söylenir.

Birbirine tutkun akrabaların çocukları özellikle birbirleriyle evlendirilir. Aramıza, evimize yabancı girmesin, düzen bozulmasın düşüncesiyle yakın akraba evlilikleri yaptıkları gibi gelenek görenekleri aynı olduğundan alışılması daha kolay olduğu düşünülmüştür.

Ölen kardeşin hanımı ile evlenmek varsa da pek fazla değildir.

2-Doğum adetleri, inanmaları ve bunlara bağlı pratikler

Yeni evli çiftin çocukları olmazsa ilk yaptıkları şey bir hocaya gidip muska yaptırmaktır.

Gelin hamile kaldığında genelde canının istediği şeyler verilir ama bazıları da yedirilmez. Örneğin; çocuğun vücudunda iz olur düşüncesiyle dalak yedirilmez, çocuğun vücudunda çiçek lekeleri

⁵¹ Bu yorum tamamen şahsımıza aittir. Çünkü anlatılanlara göre hayvanların kollarından örülen bu organla bacakların diz altında kalan bölgelere müzik eşliğinde vurularak oynanan bir oyundur. Bedeni incitici bir oyundur.

olması diye gül koklatılmaz veya gül yedirilmez. Yine bir kadın hamile kaldığında doğacak çocuğun ona benzemesi için çok sevdiği ve içtenlik duyduğu kişinin ya kendisine ya da resmine bakarlar.

Doğum yapan kadın 7 gün geçmeyene kadar yalnız bırakılmaz. Al basmasın diye kırmızı kıyafetler giydirilir. Örneğin; yazma, elbise v.b.

Yeni doğum yapmış bir kadının yanına yeni doğum yapmış bir kadın gidemez, 40' ları çıkmadan görüşemezler. Vücudunda *Tinga* yani kaşıntı hastalığı olan kadın, yeni doğan yapmış kadının yanına giremez.

Doğan çocuğun düşen göbeğini ya okul bahçesine veya cami avlusuna atarlar. Doğan çocuğun alnına sarılık olmasın diye altın yapıştırırlar.

Ailede doğan çocuklar ölüyorlarsa ölmesin diye babasının adı verilirdi. Hep erkek çocuğu olursa Dursun, Demir, Yaşar gibi isimler verilmektedir. Ailede sürekli kız çocuğu olursa Sonay, Songül, Döne, Döndü, Yeter gibi isimler konulurdu.

Yedi gün geçince çocuk beşiğe konur. 40 gün evde lamba kapatılmaz. Kız çocuğunun kırkı çıkma denilen âdeti 39. gün, erkek çocuğunun ki ise 40. gün çıkarılır. 40 (veya 39) taş toplanarak bir kaba konur, üstüne 40 kaşık su konularak anne ile çocuk o su ile yıkanılır. Bu suyun çok az bir kısmı ise yataklarına serpilir.

Çocuk büyüdüğünde dişinin çıktığını gören ilk kişi çocuğa hediye alır. Ardından annesi 7 çeşit malzeme ile çocuğa diş hediği kaynatır. Hedik adı verilen yiyecek **nohut, yarma, fasulye, mercimek, darı, çörek otu**'ndan meydana gelmektedir. Bu malzemeler kaynatılarak yenilecek kıvama getirilir. Yenmeye hazır hale geldiğinde üzerine biraz **ceviz** serpilerek yenir. Akrabalara komşulara dağıtılır. Hediği yiyenler çocuğa hediye getirirler.

Çocuğun huyunun suyunun ailenin çok sevdiği birine benzemesi için benzemesi istenilen kişi tarafından çocuğun ağzına tükürttürülür. Ayrıca çocuklar küçükken çok ağladığı zaman dört yol ortasına götürülür, ağzına ayakkabı ile vurulur ya da "*kasabanın yan tarafında bulunan*" hocaya götürülerek yüzüne dualar eşliğinde kına sürerler. Buna '*kurbacık*' denilir.

3- Sünnet töreni

Sünnet törenlerinde kirvelik vardır. Sünnet törenlerinin masraflarını kirveler karşılar. Sünnet olan çocuk kirvesinin kızı ile evlenemez. Çünkü bunlar kardeş sayılmaktadır. Sünnet töreninden bir gece önce çocuğa kına yakılır. Eğlenceler düzenlenir, oyunlar oynanır, ertesi gün çocuk giydirilir, gezdirilir, takılar takılır, yemekler verilirdi.

4- Nazardan korunma ile ilgili inanışlar

Ailelerde nazara inanılır. Nazardan korunmak için

1. Nazar muskası yapılır
2. Nazar boncuğu takılır
3. Ceplere veya elbisenin dışarıdan görünmeyecek bir yerine küçük iğde ağacının dalı delinerek elbiseye dikilir.

4. Eve, tarlaya, arabaya, at nalı veya kemik asılır

5. Çocuklar ve yetişkinlerin üzerinde dua okunarak tuz çevrilir.

6. Kurşun dökülür

Ceplere çörek otu konulduğu gibi oturdukları evlerinin belli-belirsiz odalarına da saçılır.

Özellikle çocuklara nazar değmemesi için:

1. Alnına kara çalınır

2. Omuzuna iğde dalı dikilir

3. Cebine nazar boncuğu konulur

4. Boynuna cevşen, muska takılır

5. Yüzüne tükürülür

6. Kalçası kaşınırdı

5- Evlerde uğursuzluk getireceği düşüncesiyle şu işler yapılmaz:

1. Ateşe su dökmek
2. Küllüğe basmak veya geçmek
3. Gece tırnak kesmek

Turkish Studies

4. Gece aynaya bakmak
5. Elbiseyi üzerinde dikmek
6. Tuvalet gece sıcak su dökmek
7. Soğan kabuğu yakmak ve evde bulundurmak
8. Evde kemik bulundurmak
9. Eşikte oturmak

Yağmurların yağmadığı dönemlerde yağmur duasına çıkılır. Dua ederler, kurban keserler, pilav pişirilerek halka dağıtılır ve geri dönerlerdi.

6- Halk hekimliği

Halk hekimliğine baktığımızda ise kemik çatlağına ve kırıklara üzüm ezilerek sarılır. Ezik ve morlukların üzerine kırmızı et veya deri konulur. Yumurta ile **sabun** çırpılarak çatlak olan yere, ayak dönmesine ve incinmeye sarılır.

Hasta olan kişiler doktora götürülmeden önce civar köyde bulunan türbeye ve hamama (uyuz hamamı) götürülür ayrıca hocalardan muska yaptırılır.

7- Asker uğurlama / Hacı uğurlama adetleri

Asker uğurlama adetleri ise şu şekildedir. İlk önce Mahsenli köyünde bulunan Ali Efendi'nin türbesi ziyaret edilir. Türbeden toprak alınarak asker adayının cebine konur. Askerlik bitene kadar alınan bu toprak askerin cebinde durur. Türbede iki rekât namaz kılınır ve dua edilir. Asker adayı/adaylarını yakınları evlerine davet ederler, gönüllerinden geçtiği kadar ceplerine harçlık koyarlar. Asker adayının askerliği rahat geçsin düşüncesiyle askere daha önce giden ama askerliği kolay geçmiş birinin çorabını yeni asker adayının ayağına giydirebilirler. Ayrıca;

1. Askerler için eğlenceler hazırlanır
2. Asker kınası yakılır

3. Askere gidenler toplanır, hoca tarafından dua edilir. Toplanan ahali ile helalleşilir ve otobüse bindirilip yolcu edilir.

Hacı uğurlama adetlerine baktığımızda hacı adayı hacca gideceğini duyurmak için çevresindeki tanıdıklara bir davet verir, yemek yedirir. Yemekten sonra herkesle helalleşir. Davete icabet edenler bir zarf içerisinde kendisine para verirler. Hacca gideceği gün konvoyla evden alınıp dua edilerek otobüse kadar götürülür ve yolcu edilir. Hacı adayı olan kişi hac dönüşünde bir takım hediyelerle döner, kendisini ziyarete gelenlere hediyelerini takdim eder.

8- Ölüm adetleri ve buna bağlı adetler inanmalar, işlemler

Köylerdeki ölüm olaylarına baktığımızda; ölmek üzere olan kişinin baş ucunda Yasin suresi okunur, ağzı zezem suyu ile ıslatılır. Kişi öldükten sonra yıkanır, kefenlenir. Bu arada ağıtçılar ağıt yakarlar. Ağıt yakanlar kendi çevrelerinden olabildiği gibi çevre köylerden de olabilirler. Herhangi bir karşılık beklemeden cenaze evinde kendi aralarında ağıt yakarlar. Fakat biz bir ağıt örneği bulamadık. Cenaze namazı kılınıp defnedilir. Cenaze evinde 3 gün yemek yapılmaz, 3 gün ışıklar kapatılmaz. Ev halkı üç gün sonra kendi evlerinde yemek yaparlar. Bu bahsedilen ilk üç gün, konu komşu yemek ihtiyacını karşılar. Cenaze evine taziye gelenler şeker, çay, gülsuyu, lokum olarak ev sahibine teslim ederler. Çok yakın akrabalar taziye yemeğini rahat hazırlasınlar diye koyun kuzu getirirler. Bu bir nevi yardımlaşmadır. Köylerde cenaze toprağa verildikten sonra 3'ünde 7'sinde ve özellikle 40'ı çıkınca kemik ile etin birbirinden ayrıldığı düşünülerek, ölen kişinin hayır hanesine yazılması amacıyla yemek verilir ya da mevlit okutulur. Vefat eden kişiye duyulan saygı gereği 40'ı çıkana kadar TV, radyo dinlenmez, dinlenirse bile çok kısık sesle dinlenilir. Bu etkinliklere bütün konu- komşu ve akrabalar kendiliğinden katılırlar.

Bir kişi eğer gözü açık ölmüşse, birine hasret kaldığını ya da arkasında daha evlenmemiş oğlunu kızını kaldığı için gözü açık öldüğünü düşünmektedirler. Bebek yaşta ölen çocukların cennetlik olduklarına inanırlar. Kendilerine öbür dünyada şefaahat edeceklerine inanmak- tadırlar.

9- Köylerde kullanılan dua ve beddualar:

Dualar:

1. Allah razı olsun
2. İşin gücün rast gelsin

3. Ne muradın varsa versin
4. Yattığın yer cennet olsun
5. Oğluyun kızının (oğlunun kızının) gününü gör
6. Allah hacılara nasip etsin

Beddualar:

1. Kara kara yanasıca
2. Mar Eşşa (yaban eşeği)
3. Gavur südü
4. Yaşları garalessice (kara gelesice)
5. Ermanı tohumu
6. Kara tahtaya gelesice
7. Yaşı donu garalessice
8. Boynu altında kalasıca
9. Sabaha çıkmayasıca
10. Genciken gidesice

10- Halk veterinerliği

Besledikleri hayvanlar hastalandığında mesela şiştiğinde kulağından kan akıtırlar, çok yemekten töhmelerse (rahatsızlanırsa) suyla yıkayıp koştururlar. Ayrıca zeytinyağı içirirlerdi. Hayvanın şişkinliğini gidermek için karın boşluğuna iğne sokup şişkinliğini alırlardı.

11- Saya (Davar Yüzü)

Hayvancılıkla ilgili bir bayramdır. Koç katımından yüz gün sonra kuzunun annesinin karnında canlandığına, tüyelerinin çıktığına inanılır ki bugüne “davar yüzü” ya da “koyun yüzü”denilmektedir. Kayunun doğumu ile ilgili şenliklere “saya”, “saya bayramı” bu şenliklerde türkülerini söyleyen baytar çoban sayılan kişilere de “sayacı” adı verilmektedir.⁵²

Dulkadirli köylerinde saya gezme adeti vardır. 5-6 arkadaş birleşir kimisi karmapa (kılık değiştirme) olur oyun oynar, kimisi saz-darbuka çalar, kimi hediye toplar. Değişik kılıklara girerler. At eşek deve gibi. Ev ev dolaşırlar ve karşılığında hediye olarak yağ, bulgur, para ne olursa alırlar. Bulguru pilav yaparak yerler, fazla olanını ise satar paraya çevirirler. Saya gezme âdeti yeni yıla girme âdetidir.

12-Halk takvimi

Dulkadirli de günlük olarak kullanılan mahalli gün ve ay isimleri vardır. Bunlar

- Pazartesi -Açık Pazar
- Pazar -Kilitli Pazar
- Çarşamba - Derma günü
- Aralık -Karakış
- Ocak -Zahmarı (Zemheri)
- Şubat -Göçük

13- Halk Mutfak Kültürü

Düğünlerde ve bayramlarda özel olarak bir takım yemekler yapılırdı. Bu yemeklerin isimleri şu şekildedir.

1. Arap aşısı (Arabaşı)
2. Bulamaç
3. Ekmek arası
4. Tuvalak
5. Gül dolması
6. Pancar aşısı
7. Haside
8. Dügür aşısı (İnce bulgur aşısı)

Özellikle düğünlerin değişmeyen yemekleri; tarhana çorbası, bulgur pilavı (üzeri kavurmalı), et yemeği, biber dolması ve tatlıdır. Düğünlerde bu yemekler her zaman pişirilir ama mevsimine göre

⁵² Erman Altun; **Türk Halk Bilimi**, Kitabevi Yay., İstanbul,Eylül, 2005, s. 233.

lahana sarması ve patlıcan yemeği gibi yemeklerde hazırlanmaktadır. Özel günlerde ise; Örneğin; bayramlarda daha çok bulgur pilavı, tarhana veya Arap aşısı (Arabaşı) çorbası gibi herkesin sevdiği yemekler pişirilir. Bahar ayı gelince özellikle Hıdırellez dedikleri Mayıs ayı başlarındaki günlerde nişanlı gençleri ve yakın akrabalarını da davet ederek pikniğe götürürler. Yapılan bu piknik de yenilir, içilir, eğlenilir. Burada amaç gençlerin kaynaşmasını sağlamaktır. Kışın soğuk günlerinde soğuk algınlığına yakalanmamak veya soğuk algınlığından daha rahat kurtulmak için sık sık Arabaşı denilen yemeği hazırlarlar.

Arap Aşısı (Arabaşı) yemeğinin hazırlanış şekli:

Ev halkının nüfusunun az veya çokluğuna göre tavuk eti alınır. Yıkayıp temizlendikten ve derisi ayırdıktan sonra haşlanır, Etler kemikten ayrılarak ince ince elle parçalanır. İnce ince yöresel tabirle "didilen" ufak parçalara ayrılan etler sulu çorba halinde pişirilir. Bunlar yapılırken bir miktar un alınarak ayrı bir tencerede bulamaç haline getirilerek ortalama 1.5- 2 cm kalınlıkta olabilecek şekilde tepsiye dökülerek soğumaya bırakılır. Tepsideki hamur soğuduktan sonra baklava dilimi şeklinde kesilerek sofraya konur. Hazırlanan tavuk çorbası sıcak olarak servis edilir. Çorbanın içerisine yiyecek olanın yiyebileceği miktarda limon suyu ve acı toz haline getirilmiş biber eklenerek karıştırılır. Sofraya oturan kişi baklava dilimi şeklinde kesilmiş olan hamuru kaşığına alıp çorbaya batırarak çorba ile birlikte çiğnemedi yutar. Bu şekilde yenildiği gibi ayrıca sadece hazırlanan çorba da aynı görevi görür. Bu yemeğin özelliği acılı ve limonlu olmasından dolayı yiyen kişiyi terleterek vücuttaki toksinlerin atılmasına ve kısa bir süre içinde soğuk algınlığından kurtulmasına veya soğuk algınlığına kolay kolay yakalanmamasına neden olur. Kış mevsiminde hazırlanan bir yemek türüdür.

14- Bitkilerle ilgili inanmalar

Evlerde yetiştirilmesi hoş karşılanmayan çiçekler vardır. Bunlar;

Kaynanadili: Kayınvalidenin laflarını gelinlere dokundur- masından dolayı bu çiçeğe kaynanadili adı verilmektedir. Evde bulunması hoş karşılanmamaktadır.

1. **Sarmaşık:** Şeytan çiçeği olarak düşünülür. Uğursuz bir çiçek olarak görülmektedir.

2. **Peygamber Gözyaşı:** Bu çiçeğin bulunduğu evde gözyaşı eksik olmazmış.

Evlerde yetiştirilmesi hoş karşılanan çiçeklerde vardır. Bunlar;

1- **Aşk merdiveni:** Bu çiçek evde bulundurulursa ev halkı arasında sevgi ve saygının çok olacağına inanılır.

2- **Peygamber kılıcı:** Yedi dal açtı mı ve bu çiçeği dikerken dilek tutulduğunda ve çiçeğin boyu bir (1) metreyi geçtiğinde tutulan dileğin/dileklerin kabul olunacağına inanılmaktadır.

15- Kılık-kıyafetleri

Köy insanların kılık-kıyafetlerine bakıldığında bayanlar göçmen donu, bele kuşak bağlama, başta fes ve basma fistan giyilmektedir. Ayrıca belleme, fistan, üç etek gibi kıyafetleri bayanlar giymişlerse de günümüzde bu saydıklarımız giyilmemektedir. Giyilen kıyafetlerle ilgili sözcükler:

Kadife: Fistan

Kurşak: Bele takılan kuşak

Çar: Başa takılan eşarp

Herdem: Başa takılan örtü anlamına gelmektedir.

Eskiden erkekler fes, camedan (yelek), içlik (gömlek), şalvar, kara lastik (soğuk kuyu) ve mest giyerlermiş.

16- Halk ekonomisi

Dulkadirli köylerinde yaşayan insanların geçim kaynakları tarım, hayvancılık, inşaat işçiliği ve gurbetçilik. Köylerden başka yerlere fazlasıyla göç var. Köylerin genelde geçim kaynağı inşaatçılık üzerine kurulu olup, inşaatçılığın yanı sıra hemen hemen her aile tarımla da uğraşır. Her evde en az bir inşaatçı ve inşaat boyacısı bulunur. Geçmişten beri süregelen bu durum yavaş yavaş değişmektedir. Çünkü ailelerin çocuklarını okumaya yönlendirmesi ve inşaat sektörünün artık yeterli miktarda para kazandırmaması nedeniyle azalmaktadır. Gurbetçilik eskiye nazaran fazla olmasa da yurtdışında çalışan

insanlar da bulunmaktadır. Dulkadirli köylerinde yaşayan insanların hemen hemen hepsinin Ankara'da bir oğlu veya kızı kesin olarak bulunmaktadır.

Köylerde yaşayan kadınlar ise ev işlerinin dışında tarlada, bağda, bahçede çalışma, halı dokuma, hayvan bakımı, örgü işleri ile meşguldürler. Fakat günümüzde bu işlerle ilgilenen kişi sayısı çok azdır.

17- Dulkadir adını taşıyan köyler ile ilgili genel bilgiler

Köylerin idari statüsü "belde" olmasıdır. Köyleri muhtar idare eder. Kırşehir merkeze uzaklıkları ortalama 45-50 km dir. 30.12.1998 tarihinde Dulkadirli İnli Murat ile Dulkadirli Karşıyaka köyleri birleşerek Dulkadirli belediyesini kurmuşlardır. Köylerin isimleri: Dulkadirli İnli Murat, Dulkadirli Karşıyaka, Dulkadirli Yarımkale, Dulkadirli Hashöyük, Dulkadirli Kartalkaya, Dulkadirli Kara İsa'dır. Dulkadirli köylerinin çevresinde bulunan köyler Mahsenli, Aşağı Homurlu, Yukarı Homurlu, Kavaklıöz, Üçler ve Beşler adlarını taşımaktadırlar.

Köylerde yaşayan insanların mezhebi Hanefi'dir. Dulkadirli adıyla anılan köylerde yaşayanlar ortalama 130-150 kişiden meydana gelmektedir ki toplam da 780-800 kişi civarındadırlar. Fakat köylerin nüfusu **2008 tarihli adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ADNKS) veri tabanına göre** 1.143 kişiden meydana gelmektedir. Köylerde yaşayanların ekonomik durumu genel anlamda kendi kendine yeterli durumdadırlar. Aralarında devlet hizmetinden (işçi-memur) emekli olduktan sonra köylerine yerleşenler bulunmaktadır.

Köylerdeki **sülale isimlerine** bakıldığında bunları şu şekilde belirtmek mümkündür.

Dulkadirli Kartalkaya

- Çındarlar
- Hacı Yusufklar
- Tüccarlar
- Kahramanlar

Dulkadirli Yarımkale

- Küccükler
- Dulkadiruşağı
- Seyitler

Dulkadirli İnlimurat

- Keleşler
- Dulkadiruşağı
- Özdemirler

-Kayalar

Dulkadirli Karşıyaka

- Yabanlılar
- Yılmazlar
- Yerlikayalar
- Kodaklar

Dulkadirli Karaisa

- Demiryürek
- Usul

Dulkadirli Hashöyük

- Maraşlar
- Tokerler
- Ağalar

Lakaplar ise Kara Hasanlar, Çındarlar, Tüccarlar, Keleşler, Kodaklar ve Fettahlar şeklinde tespit edilenlerdir.

Köylerde çocukların oynadıkları oyun isimleri saklambaç, Kavuk Oyunu, Hontul Oyunu,(Değnek Oyunu), Çelik Çomak, Güvercin taklası, Cıncık Oyunu (Hasır küsür)'dur. Bunların dışında misket oyunu, futbol oyunları da var ama bunlar genel olarak her yöredeki çocukların bildiği oyunlar olduğundan dolayı açıklama yapmamızı gerektiren oyunlar değildir. Bu oyunlardan;

Kavuk, Oyunu: Çocuklar yan yana durur İçlerinden birinin başındaki kavuk düşürülmeye çalışılır. Kavuğu başından düşüren ebe olur ve oyun bu şekilde devam eder.

Hontul (Değnek oyunu): Beş on çocuk iki gruba ayrılarak, birbirlerini incitmeden oynadıkları oyun çeşididir.

Cıncık Oyunu (Hasır Küsür): Taşlarla oynanan oyundur. Taşlar üst üste dizilir uzaktan atılmaya çalışılan topla yıkılmaya çalışılır.

Dulkadirli köylerinde halkın gidip ziyaret ettiği türbe bulunmamaktadır. Genelde kendilerine yakın diğer köyde bulunan Mahsenli köyünde bulunan Mahsenli Ali Efendi türbesine giderler.

Köylerde kullanılan argo terimlerine baktığımızda daha çok yaramazlık yapan çocuklar için ağız dişi yamuk olan anlamında **kemçik**, eli kolu tutmayan, beceriksiz anlamında **çot**, saf anlamında **samıt**, , çirkin, eline yüzüne bakılamayacak anlamında **nışarat**, ve güvenilir olmayan anlamında **amanat** ve bunların dışında ayrıca **nursuz**, **gavur sıpası**, **haram-zâde** gibi sözcükleri kullanmaktadırlar.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Dulkadirli İnli Murat köyünde mahalli sanatçılar aşıklar ve şairler bulunmaktadır. Örneğin; Aşık Ali Baba, mahalli sanatçılardan Davut Güzel, Nedim Güzel, Ramazan Seyfi, şairlerden Arifin Musa, Kara Ali'nin Hacı Ali'yi sayabiliriz. Ayrıca siyasetle uğraşanları da bulunmaktadır. Bunlardan Yıldırım Kaya, Hacı Ömer Seyfi, Nurettin Türk ilk akla gelenlerdir.

Sonuç olarak yaptığımız bu çalışmada Kırşehir'de bulunan ve bizzat Dulkadirli adını taşıyan köyler ile Dulkadirli Eli'ni meydana getiren diğer boyların adını taşıyan köy isimlerini tespit etmeye çalıştık. Çalışmamızın asıl ağırlık noktası Dulkadirli adını taşıyan köyler olmuştur.

Çalışmanın birinci kısmında Dulkadirli'nin genel anlamda tarihi ve Kırşehir'e yerleştikleri/yerleştirildikleri konusunda bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Bunun için Kırşehir'de Dulkadirli adını taşıyan köylerin yerleşim yerlerine gidilmiş, tanıma amaçlı gezi düzenlenmiş ve fotoğraflar çekilmiştir. Bunları yaparken bu köylerdeki gelenek, görenek, örf, adet, evlenme ve geçim kaynakları hakkında da bilgi toplamaya çalışılmıştır. **Fakat bu konu halkbilimi açısından bir tez konusu olabilecek kadar geniş olduğundan ve bir makalenin sınırlarını çok aşacağından dolayı sınırlı bir bilgi verilmiştir.** Bu nedenle çalışmamızda ilk önce Dulkadirli'nin tarihi hakkında bilgi verilerek Kırşehir'de yerleşmiş/yerleştirilmiş oldukları köylerin isimlerinin tespiti yapılmıştır. İkinci kısımda ise Dulkadirli adını taşıyan köylerde yaşayan herkesin bildiği ve yaşadığı gelenek, görenek, örf, adetleri, geçim kaynakları hakkında genel bilgiler verilmeye çalışılmış ve bu bilgileri aldığımız şahısların listesi de toplu olarak verilmiştir. Ayrıca Dulkadirli İnli Murat köyünde bulunan cami ile bitişiğindeki mezarlık, ve yer altı şehri de ziyaret edilerek mezarlıkta bulunan orijinal mezar taşları ile yer altı şehrinin fotoğrafları çekilerek ekler kısmında verilmiştir.

KAYNAKÇA

- ALTUN, Erman; **Türk Halk Bilimi**, Kitabevi Yay., İstanbul, Eylül, 2005.
- ÇETİN, Osman; **Selçuklu Müesseseleri ve Anadolu'da İslamiyet**, İstanbul, 1981.
- DULKADİROĞLU, Ahmet; **Kırşehir ve Yöresinin Kavmi Yapısı Düünden Bugüne Dulkadiroğulları**, Ankara, 2002.
- GÖDE, Kemal; **Eretnahlar (1327-1381)**, Ankara, 1994.
- GÖKTÜRK, Mehmet; **Tarihi ve Anıtları ışığında Kırşehir Mezar Taşları (Mezardaki Hayatlar)**, Kırşehir Bld. Yay.No:7, Ankara, 2008.
- GÜNDOĞDU, Hamza; **Dulkadirli Beyliği Mimarisi**, KTB Yay., Ankara, 1986.
- GÜNDÜZ, Ahmet; **Türkmen Yurdu Kırşehir** (Tarihi, Aşiretleri, Cemaatları, Boy'ları), Karam Yay, Çorum, 2006.
- ŞAHİN, İlhan; "Dulkadirli Eyaleti Madd", **T.D.V.İ.A.C.IX**, s.552.
- TARIM, Cevat Hakkı.; **Kırşehir Tarihi**, Kırşehir, 1938.
- UÇAKCI, İsmail; <http://www.dulkadiroglu.org/?p=28=more-28>
- UZUNÇARŞILI, İ.Hakkı.; **Osmanlı Devlet Teşkilatına Medhal**, Ankara, 1988.
- UZUNÇARŞILI, İ.Hakkı.; **Osmanlı Tarihi**, C., II, Ankara, 1998.
- Yazar Yok; "Anadolu Türk Beyliklerinden Biri: Dulkadiroğulları Madd.", **Yeni Hayat Ansiklopedisi**, C.II, Doğan Kardeş Yayın., s.1088.
- YAZAR YOK;"Dulkadirli Eli", **Türk Ansiklopedisi**, C.XIV, Meb. Yay, Ankara 1966, s.113;
- YAZAR YOK;"Dulkadiroğulları Madd.", **Berikan Tarih Ansiklopedisi**, C.III., s.296.
- YAZAR YOK;"Dulkadiroğulları Madd.", **Meydan Laorusse**, C.III, Meydan Yay. 1970, s.901.
- YINANÇ, M.Halil;"Dulkadirli Madd.", **İ.A.**, C.III, Meb Yay, 1963, s.654;
- YINANÇ, Refet; "Dulkadiroğulları Madd.", **T.D.V.İ.A.C.IX**, s.553.
- YÜCEL, Yaşar; **Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar, Eretna Devleti, Kadı Buhaneddin Ahmet ve Devleti, Mutahhar- ten ve Erzincan Emirliği**, Ankara, 1989.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

- Dulkadirli Karşıyaka köyünden; İsa YABANERİ, YAŞ, 45. İlkokul mezunu.
- Dulkadirli Kartalkaya köyünden; Hacı Ahmet YABANERİ, Yaş, 45. İlkokul mezunu.
- Dulkadirli Karşıyaka köyünden; Mehmet Ali YABANERİ, Yaş, 65. İlkokul mezunu, Murat Sungur, Yaş 43, İlkokul mezunu.

Dulkadirli İnli Murat köyünden; Hasan ÖZDEMİR, Yaş,70. Şair.
Dulkadirli Hasöyük köyünden; Haydar Maraş, Yaş, 46, İlkokul mezunu, Hayrettin Maraş, Yaş 50,
İlkokul mezunu

**KIRŞEHİRDEKİ DULKADİRLİLER ADINDAKİ MAKALEYE AİT FOTOĞRAFLAR. Ahmet
GÜNDÜZ**

EKLER

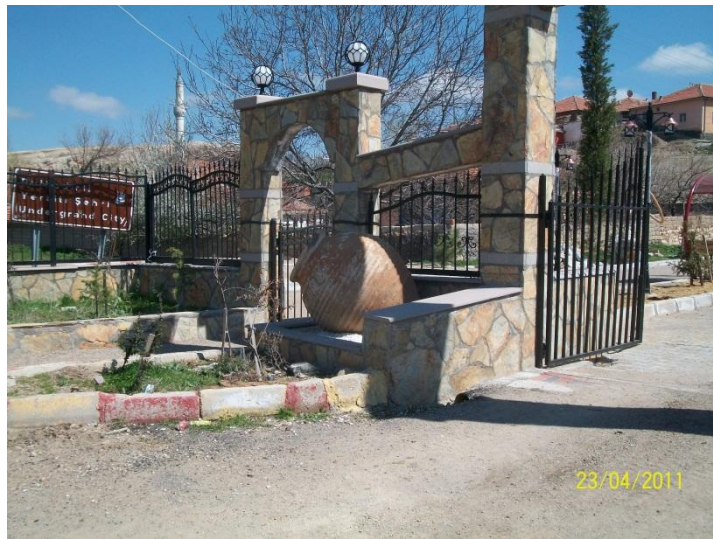
**ALAÜDDEVLE BOZKURT BEYİN KIRŞEHİR MERKEZDE YAPTIRDIĞI TÜRBE-ZAVİYE
(M.1481). GÜNÜMÜZDE AHİ EVRAN CAMİİ OLARAK
HİZMET VERMEKTEDİR**

Turkish Studies

DULKADIRLI YERALTI ŞEHİRİ GİRİŞİNİN ÖN KISMI

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

YER ALTI ŞEHRİNİN İÇ GÖRÜNÜŞÜ

Turkish Studies

AYDINLATMADA KULLANILAN MEŞALELERİN KONULDUĞU YERLER

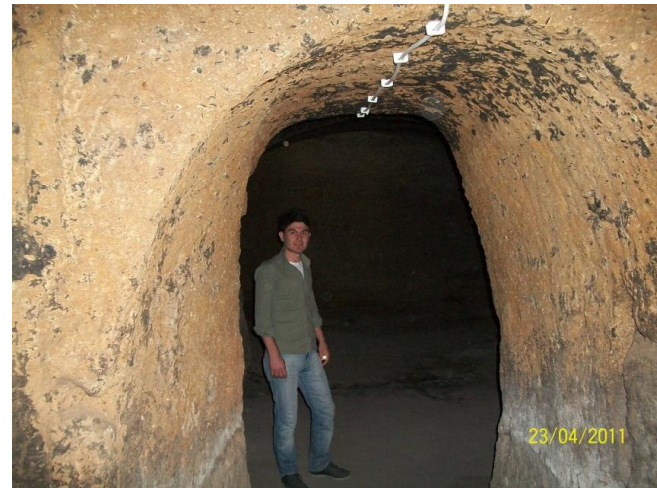

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

DEĞİRMEN TAŞLARI**Turkish Studies**

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

DULKADIRLI İNLİ MURAT KÖYÜ CAMİİ

1520 tarihinde Alaüddeve tarafından yaptırılan Cami. Bu cami daha sonraları yaklaşık bir asır sonra köye yerleşen evlatlarından Hacı Yusuf tarafından yeniden yaptırıldığı /tamir edildiği tahmin edilmektedir. Söz konusu olan cami 1963 tarihinde Dulkadirli Arslan Bey ve amcaoğlu Cahit Bey tarafından temelden yıktırılarak yeniden yaptırılmıştır.

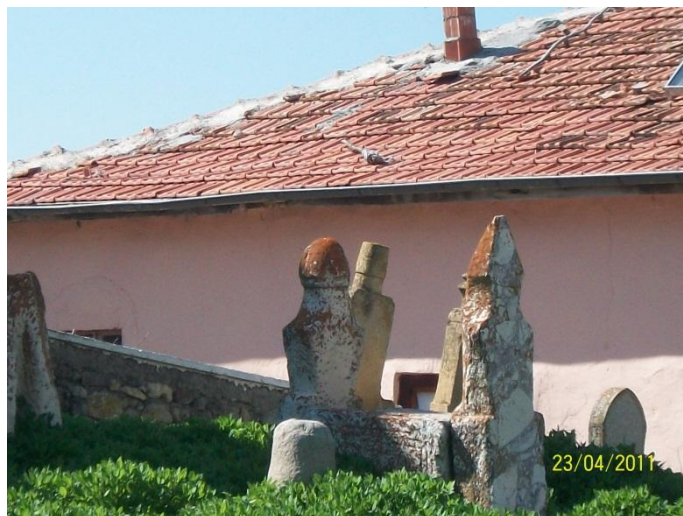
CAMI ÖNÜNDEKİ DULKADIRLI AİLE MEZARLIĞINDA GÖRÜLMEME VE İNCELENMEYE DEĞER MEZAR TAŞLARI VARDIR

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

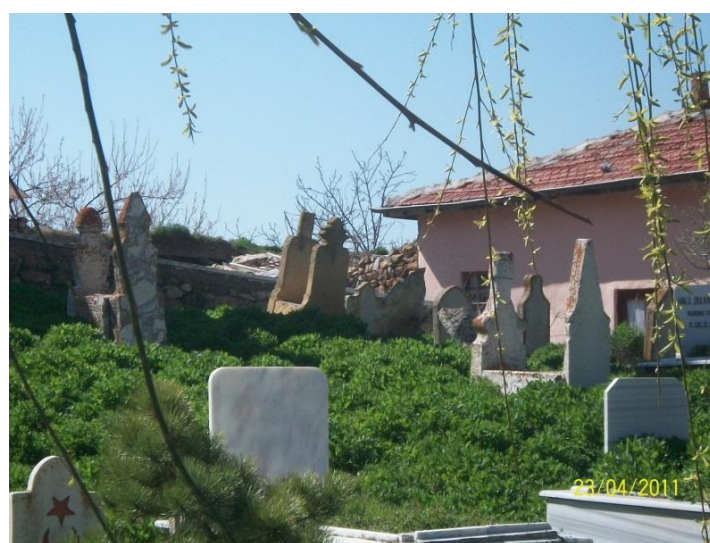
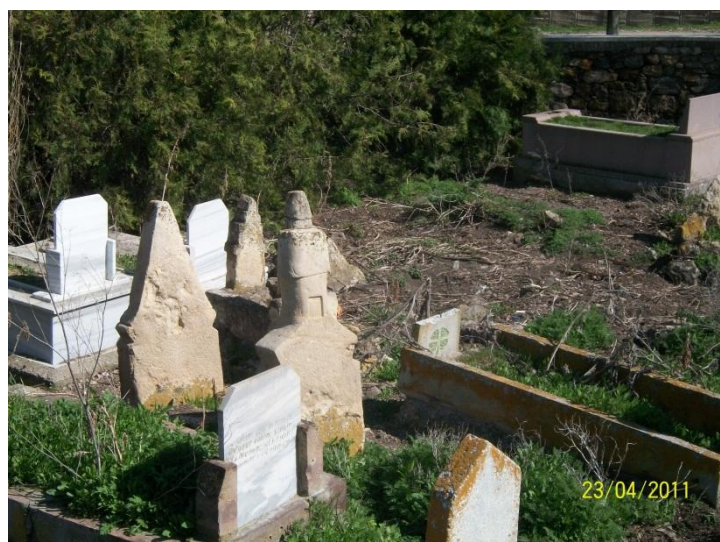
Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

DULKADİRLİ YARIMKALE KÖYÜ

Turkish Studies

DULKADIRLI HASHÖYÜK**KIRŞEHİR/ KAMAN İLÇESİ SOFULAR (AYDINLAR) KÖYÜ CAMİİ VE SOFU BABA TÜRRESİ****Turkish Studies**

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 6/3 Summer 2011